

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
za pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto 1.50
Pol leta 0.80
Četrt leta 0.40

Pri oznanilih in prav tako pri po-
lanicah se plačuje za navadno tiskop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po
10 kr. v Gorici v tobakarnici v go-
spodski ulici, blizu „treh kron“, na
staremu trgu; in namski ulici; v Trstu
v tobakarnici: Via della caserma št. 3.
in v Ajdovščini pri trgovcu g. Dolencu.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski
tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“
na Korenjski v Stoca-vi hiši št. 10 II.
nadst.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalci
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Slovenci in državni zbor.

„V tretje rado gre“; tudi poslanci slovenskih
dežel so že tretjkrat vstopili v državni zbor, od kar
je sedanja vlada na krmilu.

Prvo leto je bilo potreba ustanoviti se v drž.
zboru, in radi so potrpežli Slovenci in njih zastopniki,
ako jim ni vlada ničesar privolila. Lani pa so slo-
venski poslanci odšli na Dunaj z bolj določenimi ter-
jativami in z velikimi upi, da Slovence razveselijo z
dejanskimi uspehi. Ali kljub krepkim glasom niso
naši zastopniki bistvenega dosegli za zanesljivo bo-
dočnost. Edina Kranjska je dobila navidezno nekaj
pravic. V resnici pa je imela tudi kranjska vojvodina
v šoli že prej isto stajanje, katero se ji je v ljubljanskih
učiteljskih nekoliko in polovičarsko zboljšalo. Pri sod-
nijah pa so bili kranjskim Slovincem v poslednjem
času odvzeli, kar jim je sedanje vodstvo justičnega
ministerstva s posebnim odlokom povrnilo. Na-
predka v pravicah tedaj tudi Kranjska ne more
Slovincem dokazati in pokazati. Vse druge dežele pa,
kjer prebivajo Slovenci, so ostale na prejšnji stopinji.
Ne šole, ne uradi se niso predruščili, da bi Sloven-
cem bolje ugajali.

Z vsakovrstnimi uradnimi osobami tudi ni raz-
kosana Slovenija na boljem. Kranjska ima sicer tudi
za ta del deželnega predsednika, ki vsaj priznava pravice
slovenskemu narodu. Ali vse druge pokrajine
imajo ravno v cesarskih namestnikih načelnike, s ka-
terimi slovenski narod ne more biti nikakor zado-
voljen. Da molčimo o namestniku tržaškem in štajar-
skem, katera sta po svojih nazorih in naporih le
predobro znana, je koroški deželni načelnik mož
morda dobre volje, ali popolnem neveden glede na
razmere slovenske narodnosti na Koroškem. Tedaj v
pokrajinah, kjer je položje Slovencev najhujše in naj-
nevarniše, imajo Slovenci namestnike, ki ali ne vedo
ali nečejo delovati v zmislu Taaffejevega nastopnega
programa.

Kranjska ima 950/0 slovenskih prebivalcev; po-
šteno bi bilo, da bi ta del užival v polni meri vse
ustavne pravice. Ali ravno zaradi tega sedanja vlada
nima zasluga za Slovence; saj Kranjcem bi morala s
časom tudi najhujša vlada narodnostne pravice podeli-
ti, ker taki večini prebivalstva ene in iste narod-
nosti se ni mogoče ustavljati brez nevarnosti. In še
tuja sila bi morala v sedanjih dobi dobro in previdno
poštevati tak faktor! Pravi prijatelj se spozna v pravi
potrebi in hudi nevarnosti; na to stran pa Taaffejeva
vlada ni storila niti enega koraka, ki bi zares ozna-
čeval njen program in njeno od nasprotnikov po kri-
vici razvzpito dobo. Na Štajarskem se slovenski shodi
prepovedujejo, in Nemcem je odprta pot na razne
strani, da nemški element širijo po slovenski Štajar-
ski. Na Koroškem se slovenska zemlja očitno in
rapidno izgublja po poti sistematsko urejenega po-
nemčevanja. Na Primorskem se Slovincem in Hrvatom
hujše godi, nego pod prejšnjimi vladami. Ne pozna-
mo tu dobe, v kateri bi se bilo bolj od ene strani
ponemčevalo, od druge strani pa italijančilo po raz-
nih poteh, kakor ravno sedaj. Dokler tedaj Taaffejeva
vlada tukaj kaj ne spremeni, ne moremo njene dobe
srečne imenovati za Slovence.

Slovenski zastopniki, ki za hudo položje vedo,
so se zdaj povrnil v državno zbornico. Po naključju
so oni prej in bodo tudi zdaj odločevali v državnem
zboru. Večina ima desnica, in s to večino je mogoče
vlado podpirati s svojimi predlogi. Dasi je malo naših
poslancev na Dunaji, mogočni so zdaj vendar toliko,
da utegnejo uničiti s svojimi glasi vsako vladno pred-
logo. S to močjo gospodujejo oni po takem nad vlado
in nad desnico. Desnica obsega poleg Slovanov tudi
nekaj konservativnih, poštenih Nemcev. Poljaki in Čehi
imajo svoje potrebe, in konservativni Nemci se enako
oglašajo s posebnimi zahtevami.

Čehi, Poljaki in konservativni Nemci potrebujejo
drug drugega v državnem zboru. Vsi skupaj pa po
sedanji sestavi drž. zbora ne dosežejo ničesar, ako se
jim Slovenci ne pridružijo. Razvidno je, da je vsaka
teh skupin odvisna od druge, in ravno skupno posto-

panje jim vstvari večino. Skupna pot jih omogoči, da
sedanjo vlado ali vržejo ali pa še na dalje obdržijo.

Slovenci svoje moči, ki prihaja iz posebne se-
danje sestave v drž. zboru, niso hoteli doslej demon-
strativno porabiti v svoj prid. Zanašali so se na vlado
in na solidarno postopanje ostale skupine na desni
drž. zbora. V trdno skupno delovanje desnice utagne-
jo zaupati slovenski poslanci tudi znanprej. Vsled te-
ga utegne sedanja večina ostati solidarna tudi, ko bi
morala sedanja vlada odstopiti. Vendar pa bi ne bilo
več primerno in varno, ko bi slovenski zastopniki še
na dalje potrpežljivo čakali.

Sedanja vlada je ukrenila srečno pot, da bi z
novimi postavami državno gospodarstvo povzdignila.
V tem bi moral ves drž. zbor vlado podpirati, ker
taki interesi niso specifični za pojedine dežele, ampak
so skupni za vso državo. Slovani in Slovenci bodo
gotovo za ta del vlado tudi nadalje podpirali. Ali
Slovincem ni pozabiti, da imajo tudi posebnih, takó
rekoč elementarnih potreb, brez katerih slovenski na-
rodnosti ni mogoče obstati, najmanj pa nadalje brez
škoda živeti. Te potrebe so pogoji za obstoj sloven-
skega naroda kot takega, in te so zdaj za nas na
prvem mestu.

Tudi tu bodo imeli slovenski poslanci sohorite-
lje v Čehih in Poljaki, in sicer v popolnem analogni
zadevi. Dasi se morajo zlasti Čehi boriti za svojo
narodnost v Moravski in Pemski, imajo vendar Čehi
in Poljaki na svojih mejah v avstrijski Šleziji razko-
sano in doslej zatirano narodnost češke in poljske
krvi. Ravno letos nameravajo Čehi in Poljaki potegni-
ti se za krvne brate imenovane pokrajine. Tu bo to-
rej skupna prilika, zaresno vladi razodeti žalostno
stanje mejnih Slovanov na severji in na jugu. Kakor
preti Slovanom od Nemcev nevarnost na severji, ena-
ko in še hujše je položje Slovanov na jugu. Na Ko-
roškem je dospelo ponemčevanje do vrhunca, v Istri
pa ne bo kmalu ne Hrvatov, ne Slovencev več, ako
se bo potujčevalo na dalje po sedanjem sistemu. To
hudo nevarnost potrdimo lahko vsak hip z dejanji,
katerim so nasprotni dokazi, kakor pena.

Nevarnost na Koroškem in na Primorskem je
za Slované tako velika, da ni mogoče več čakati ali
eventualno rešitev odložiti za poznejši čas. Slovani se
tu manjšajo od dne do dne. Škoda, ki nastaja vsled
tega slovanski narodnosti, pa je enaka s škodo dr-
žavno. Obnavljanje vlade za spremembe v teh deže-
lah niso nikakor opravičene, ker se ne dajo nikakor
podpreti z nasprotnimi razlogi. Tukaj ne stanuje bo-
gat ali mogočen narod slovenski, in še nemški naci-
jonalci nimajo niti navideznih povodov, nasprotovati
podelitvi pravic slovanskemu življu. In kdor se tukaj
upira, se upira državnim interesom. V Istri in Pri-
morskem v obče ni samo nevarnosti, s katero nam
žuga sosednja južna država; v tem delu našega ce-
sarstva se množi nevarnost dan na dan od znotraj
vsled krivega dosedanjega sistema. Kdor hoče torej
za Avstrijo skrbeti, mora na Primorskem z vso silo
delati, da dosedanje organizacije zatré in z drugo,
pravo avstrijsko nadomesti. In lako si napravljiva Veli-
ka Nemčija most do Adrije, mora avstrijska vlada
skrbeti, da slovenski del Koroške zopet oživi.

Jasno je po vsem tem, da se morajo letos slo-
venski poslanci združiti za skupno priporočitev pravic
onim deželam, kjer se dozda slovanstvo zatira, uni-
čuje. Taaffejeva vlada tudi ni gotova svoje bodočno-
sti; v Avstriji pihajo razni vetrovi, in zunanja kon-
stelacija je sedaj tudi takó čudna, da mora Avstrija
v prvi vrsti skrbeti za oživiljenje onih elementov, ka-
teri ji ostanejo zanesljiv in edino trden stebel tudi
v bodočnosti. Brez pretiranosti z dobro vestjo trdimo,
da primorski Slovani, potem slovenska Koroška in
tudi južna Štajarska se nahajajo v razmerah, kjer
bije slovanski narodnosti—enajsta ura! Tukaj ni obo-
tavljanja, ni razlogov za čakanje; potrpežljivost je
konec in ne ostaja drugega, kakor odločen aut—aut!

V takem pogledu se obračamo z vso zaresnostjo
na odločnost in vso mogočno energijo naših državno-
zbornih poslancev, da storijo svojo dolžnost pred
vlado in državo. Sklicujemo se tudi na pravičnost
pravih avstrijskih Nemcev, in se zaupno obračamo do

Čehov in Poljakov, da našim poslancem enako poma-
gajo, kakor so pripravljeni tudi Slovenci za njih in-
terese skupno hoditi. Hvaležnosti še treba ni, ker so
zavezani drug na drugega; potrebna je edino prava
vzajemnost za skupne dobičke. In taka pot vzbujá
moč, in sama na sebi ni težavna! Torej srečno pot!

Dopisi.

Z Goriškega. (Izv. dop.) Priložnost sem imel
videti skoraj vse farne cerkve v naši Furlaniji. Ne-
katere so izvrstne, n. pr.: korminska, romanska, per-
tevska, itd. da ne govorim o oglejski ali gradenski ba-
ziliki, katerima se vse druge cerkve na Goriškem u-
kloniti morajo. Lepim cerkvam pristevali smemo tudi
farno cerkvo v Villi Vicentini. Ko sem prvo dni
po vseh Svetih še enkrat to vežo božjo obiskati hotel,
kar obstal sem, opaziti novo malarijo v presbiteriji,
ki je ravno dokončana bila pod vodstvom g. Bian-
chinija, slikarja iz Vidma. Strop posnema zlató, v
sredi je podoba Stvarnikova, na straneh grupi letelcih
angeljev, na 4 voglih v celí stoječi podobi deželni
svetniki: Sv. Mohor, Sv. Fortunat, sv. Kromacij in
sv. Pavlin. Stene posnemajo, kakor se mi je reklo,
afrikanški mramor. Krasno pozlačeno nebo z izvrst-
nimi slikami v 4 medaljonih se dobro vjemajo z o-
stalo malarijo, da je sploh všeč umetnemu in neoli-
likanemu očesu.

G. Bianchini je tudi drugod na Goriškem
že mnogokatero cerkev s svojo umetnostjo olepšal in
sicer v zadovoljnost občanov. Ker pošteni slikar svoja
lepa dela še precej po ceni dovršuje, ga radi pripo-
ročamo vsem farnim administracijam, katerim je mar
imeti spodobne slike ali odpraviti stare spakarije iz
Bogu posvečenih krajev. X.

Iz Vipolž, 15. nov. Svet gotovo misli, da se
Bricem prav dobro godi, ker vedno molčimo, kakor
da bi oas nikjer žulji ne tiščali. Brici smo nekoliko
štimali. Če kaj sami zagrešimo, prekrivamo; delamo
se, da smo beli, tudi ko bi bili črni, ko bi na zno-
traj gnjili. Nek narodnjak, ki sedaj menda tam nekje
pod Čavnam stanuje, ko je še med nami prebival, je
izrekel sodbo, da Brici smo 10 let za drugimi Sloven-
ci. Možak je pravo zadel: Po Brdih je prav veliko
ledine, in še kar je obdelanega, je nekako zadušeno,
zatrtó ali—sam ne vem, kake naj bi se izrazil. Na-
predka je samo toliko, da ne vemo, kje imamo glavo.
Mnogokrat sem bral v listu „Soča“ pritožbe, da nam
pomanjkujejo učitelji, da nimamo tacihi mož, ki bi
narod in ljudstvo z mogočno roko dramili in na vse
kriplje spodbujali k napredku. Kar je sedaj učiteljev
v Brdih, se skoro eden drugega ne poznajo. Prašam
pa, zakaj bi ne bili naši učitelji bolj edini med sabo?
in zakaj bi ne skrbeli med ljudstvo domača narodna
družstva, bralne družbe itd. razširjevati in vselanjva-
ti? Osobito tukaj v Brdih je neobhodno potreba,
da smo pozorni in da se v bran postavimo sovražani
sili. Mi smo na meji Slovanstva, in nam je dana naj
večja naloga, narod čuvati in ga braniti pred silnim
navalom tujčevim z vso duševno močjo.

Mnogo poznam osob, in veljavnih osob, po Br-
dih, katere bi lahko na narodnem polji delovale, bo-
disi s podpiranjem narodnih društev bodisi z naro-
čevanjem slovenskih časopisov. Pri tej priliki naj ome-
nim, da z malimi častnimi izjemami je tudi duhovščina
naša popolnem mlačna in mrzla. Gospodje, gospo-
dje! zdramimo se vendar enkrat in začnimo ledino z
energijo orati, da nas tujstvo ne pokonča. V drugi
vrsti moram omeniti naša županstva in občinske pred-
stojnike, o katerih še človek ne vé, ali med nami ži-
vé. Vse mrtvo, vse tiho, kakor po toči, ko je kmetu
vso nado v par minutih ugonobila, pokončala, ali pa
kakor v hiši, kjer je nemila smrt vse zadavila. Naši
tajniki niso ali celó nič ali pa premalo narodni; kajti
dopisujejo na predstojne oblasti ali v laškem ali
pa v nemškem jeziku. Bójna se med svet o ravnoq-

pravnosti vseh jezikov, v čem pa obstoji ta božja ravnopravnost, kje je doma? Pri Slovencih gotovo ne! kajti mi tudi jo sami teptamo in od sebe odvrčamo! Tako je!

Zares, Brici spimo v lastno pogubo, takó, da se vemo ne, kje nas boli. Poslednji čas je, da začnemo naše rase odkrivati in celiti. X.

S Krasa, 3. nov. (Potna črtica.) Moj vrli prijatelj J., ki biva zdaj na srbski zemlji, pravil mi je čisto, kako težavno prenaša praznične dneve, zlasti v krajih, kjer ni društva, da bi se kratkočasili, ali „čitalnice“, kjer bi se prijetno bavili s čitanjem. Nič boljše se ni godilo tudi meni pretekla praznika, zato sem sklenil iti izmed štirih sten pod miko nebo ogledat si svet.

Meni nič tebi nič mahnem jo v oddaljeno vas. — No, Komen bi bil prijeten kraj, rekel mi je prijatelj, a „nesloga“! Ta podira najboljše namene; kakor povsod, pristavil sem jaz, nesloga le tlači. Moj znanec mi je dalje pravil o „zamrli Čitalnici“, katere je pa nemogoče pri sedanjih razmerah na novo obditi, ker med pravomislečimi so tudi taki, kateri bi hoteli imenovati povsod „prvo besedo“, a če se jih le malo zanemarija zakolnejo se proti vsemu, čemur niso bili oni začetniki in izpovedivajo nazore, katere so oni sami nekdaj zagovarjali. — Potrpimo, zasijati če tudi nam morda prijaznejše solnce, ne toguj srcé uteši se! S temi besedami in prisrčnim pozdravom ločila sva se z znancem; — jaz pa, radovednež, ogledal sem si še parni mlin, ki je bil že v „Soči“ opisan. Komenci se smeje záres ponašati s to izvrstno napravo. — Tudi pogozdovanje okrog Komna mi je dopadalo, in c. k. centralna drevesnica dela gozdnarskim organom čast. Prepričal sem se na pogozdjenih mestih, da sta „borovec“ (Pinus austriaca) in „mecešen“ (Pinus larix) naj sposobnejša za pogozdovanje; o tem prepričal sem se tudi na družih mestih (na Občinah, Vel. Dolu, v Raši itd.), kjer je najslabši Kras.

Solski vrt me je tudi zanimal, in rad bi ga bil videl, a pravili so mi, da sprožena misel in načrt spita še v sladkem spanju pozabljivosti in malomarnosti. Solnce, je zahajalo, in mrzla sapa je pihala, napotim se domu. Prekoračivši lepo prostrano polje prišel sem v prijazno vas Sv. Tilha (Svetó), kamor so hodile nekdaj ostarele device soproga prosit. Tako mi je pripovedovala moja ranjka mamica, ko sva še za petjo doma sedela. — Tu je v lepem slogu zidana cerkev, enake nisem še videl, kodar me je osoda nobila. Pred cerkvijo raste košate lipe, slovanska drevesa, katere so videla že Bog zna koliko solzá v jadni zemeljski dolini! Pa kaj bi to premišljeval toliko ter ogledoval košata drevesa v mraku in burji, ki vedno raste, kolikor bolj se bližamo solnčnemu zahodu.

Ze sem mislil kreniti proti domu, a kako je mogoče? Tam nad durmi visi veja, ona obršljanova veja, dobra zanka mojemu krulječmu želodcu, katere ma čisto gostoljubno vabi v svojo ljubeznjivo senco. Pozno je že bilo, solnce skoro že zašlo, in daleč bil je še moj dom, pa lačen, žejen potovati! Zato zavijem jo v tamošnje krémó gospoda Janeza, ki zna najboljšo zdraviti z izvrstno kapljo terana! Kaj je po zemlji dišeči bordó francoski, kaj je ogrska vinska „žvajsa“ proti kraškemu teranu, sem si mislil in sodil pravičnó! Rad bi se bil ločil, a ni mi bilo mogoče. Dobro vino in tu zbrano društvo iz različnih stanov ni me pustilo iz hiše, vsa izgovaranja so bila zastoj. Poskušali smo različna kraška vina, in med vsemi odlikoval se je pridelek gospoda Fortiča, kateri skrbno odgojuje trto po zakonih moderne „trtorije“ in vrhu tega zori on grozdje več časa nego drugi, in od tod prihaja, da se njegov pridelek odlikuje, ter prekosi v kolikoli in kakovoli vsako sorodno kraško vino. Služi naj g. Fortič vsem v posnemanje!

Sam Bachus me je tolažil in prosil potrpljenja; drugače bi bil že kedaj zapustil veselo društvo in nepozabljivo vinsko kapljo. — Sedaj pa moram iti, pravim možakom, kazáje jim mojo starošegno a pametno „čebulo“, ki je že enajsto uro kazala. „Jeh mene!“ je vzdihnil moj sosed, kaj bo stara rekla — tako pozno! Pa tudi mene obhajale so enake težave, premišljuočega dolgo pot in pa — Bog mi ne zameri — mojo še precej sitno ženico. — Ločimo se z željo, da bi se v kratkem videli.

Domu gredé premišljeval sem prošli dan, hvalil umnost vrlega Kraševca, ki zna tako izvrstno kapljo pripraviti, v prvi vrsti pa Boga, ki jo je dal. Kdor bi hotel pokusiti kaj izvrstnega, sem naj pride in praša po litru Fortičevega, in znal bo de ter mi pritrtil, da ni še boljšega pil. Pozna trgateg mora vsakdo priznati, da je prvo, kar bi se smelo v vinstvu „uapredik“ imenovati.

Také in enake misli rojile so mi po glavi, in me odškodovale, ko sem prišel domu, da mi moja stara še odgovorila ni na moj preprijazen pozdrav. Bogomil.

Čepovan, 9. nov. Shod kat. pol. čitalnice dne 6. t. m. se je vršil točno po napovedanem redu. Ob 3. uri je predsednik odprl zborovanje, v svojem govoru razložil važnost posamičnih točk, katere bo zdajci obravnaval shod.

Posestnik g. Ant. Bratuž je govoril o prvi točki dnevnega reda. Razdelil je svoj temeljiti govor v tri dele. V prvem je govoril o postavah, ki se tičejo kmetij; v drugem je opisoval sedanje revno stanje kmečkega stanu; i v tretjem delu je govoril o pomočkih, ki bi mogli kmečkemu stanu pomagati in ga rešiti propada. Gledé teh pomočkov je rekel govornik, da je treba v državi, v deželi, v občini in posamičnih kmetijah varčno gospodariti, ter kar se dá stroške krotiti po dohodkih, ne narobe. Dalje je razlagal, da je treba postav, po kateri bi se zadolžene kmetije odkupile, kakor nekdaj od tlake itd. Glavni pomoček boljše prihodnosti pa meni, da bi bila postava, katere bi zabrajevala razkosovanje kmetij. Z domačimi zgledi je pojasnil, da velike kmetije so v blagor občini in državi, a razdeljene v male oddelke porode po pet do deset revnih družin, ki občini prizadevajo ogromnih stroškov. Vstrično z le to postavo se mora pa tudi predrugačiti sedanja postava o dedščinah ab intestato, ki močno pospešuje razkosavanje kmetij. Dedščina na enake dele in prevelike dote so uže mnogokrat lepim kmetijam pomagala na boben. Konečno priporoča odborov predlog, da naj društvo pošlje državnemu zboru peticijo za postavo zoper razkosavanje kmetij.

Razgovora o tej točki so se udeležili posestniki: Janez Podgornik, Martin Šuligoj i Peter Bratuž, ki so navete prvega govornika s krepkimi dokazi odobrvali ter podpirali odborov nasvet, katerega je shod enoglasno sprejel.

Pri drugi točki je č. g. Bl. Grča predsedništvo oddal podpredsedniku g. J. Kafolu, sam pa poročal o potrebi postave za posvečevanje nedelj. Jedro njegovega govora je: Posebno dva razloga silita naše društvo, da prosi za omenjeno postavo. Prvi je naše katoliško stališče, drugi pa potrebna skrb i dolžna ljubezen našega društva do tistih naših občanov, ki si svoj kruh služijo pri železnicah, v rudokopih i tovarnah, kjer so siljeni delati po sedem dni na teden. Nedelja je v praznik odločena po božjih in cerkvenih zapovedih, katere moramo katoličani spoľnjevati. Kedor tudi ob nedeljah opravlja hlapčevsko delo, ottrpne na duhu, postane sploh slab kristijan i velikokrat tudi razuzdan človek. Sedanji čas svobode pač smemo terjati, da se kristijanom dovoli ob nedeljah in praznikih od dela nehati, počivati, a služiti Bogu ter si blažiti svoje srce.

Pa tudi vsak delalec, naj bo katerekoli vere, ali tudi brez nje, potrebuje rednega počitka, prvič zaradi zdravja, drugič zaradi družine, naj bo uže oča ali otrok; tretjič zaradi razvedrenja in počitka, do katerega ima vsak človek naturno pravico. Sliši se, da nekateri državni poslanci nameravajo predlagati postavo, po kateri bi se ob nedeljah i praznikih delalci ne smeli siliti k delu. Pa mar taka postava delalcem zadostuje? Nikakor! Ta bi imela nasledek, da bi bili delalci prisiljeni ob praznikih „prostovoljno delati.“ V pravem obziru bi tedaj še škodovala. Mi moramo tedaj prositi in terjati postavo, ki strogo prepoveduje hlapčevsko delo (plačano delo) ob nedeljah in praznikih.

Govor je bil sprejet s pohvalo, i na to je drug govornik pravil, da nekaterim delalcem i obrtnikom se jako mudi delati ob nedeljah, a dosti imajo časa, da „praznujejo ponedeljek.“ — Konečno je bil odborov nasvet enodušno sprejet v sklep, da naj odbor sestavi i pošlje državnemu zboru peticijo za postavo posvečevanja nedelj i praznikov.

Pri tretji točki dnevnega reda je zopet predsedoval društveni predsednik, a cestni očebornik in veleposestnik g. Ant. Kafol je govoril o namerovani cesti čez Špehovo brdo. Kratek zapopadek njegovega govora je: Potreba i korist zveze goriške skladovne ceste s tolimsko-cerkljansko čez Špehovo brdo je uže davno priznana; kedaj pa bo dovršena še ne morem povedati. Da bo še mnogo idrijce se zliło v Sočo, predno bo to delo se začelo vršiti, so mnogo zakrivila nekatera sosednja*) starešinstva, ki na prijazno pismo našega društva i tukajšnjega starešinstva še niso dala odgovora. Tamošnje ljudstvo čisto bolj potrebuje nego mi, in jo, nam enako vroče želi. Celo tukaj mimo gredoči občorniki i podžupani tamošnjih občin so me povpraševali, kako stoji vprašanje o cesti čez Špehovo brdo i so me prosili, da naj se Čepovan trudi za ono črto. To mi je dokaz, da v zadnjih občinskih odborih še pismo naše ni prišlo na dnevni red. Morda vendar še letos pride! ali pa vsaj prihodnje leto.

Veliko upanje pa imam na vojaško ministerstvo. C. k. oficirji, ki so to poletje naše gore obhodili, so čisto čez Špehovo brdo v strateškem obziru silno potrebno in nujno spoznali. Naša kat. pol. čitalnica se je uže veliko prizadela za napravo te ceste, pa delajmo le še. Našemu društvenemu odboru naručimo „da naj ob ugodni priliki pri dotičnih cestnih odborih, pri občinah, pri deželnem zboru in pri visokem c. k. vojaškem ministerstvu zanimanje za cesto čez Špehovo brdo oživlja, i po primerni poti poganja napravo te ceste.“ Tudi za ta predlog so vsi pričujoči

*) Škoda, da sto takó pohlevni, ker še imenujete ne onih starešinstav, ki so se za ta del v občo škodo doslej toliko zagrebla!

društveniki glasovali. S tem je bil izvršen dnevni red, in predsednik je shod razpustil.

Kobarid, 10. nov. (Izv. dop.) Prav iz srca govoril je dopis óndan v „Soči“ vsem Kobaridcem. Naše ljudstvo se nemškimi napisom le posmehuje, da celó huduje se nad njimi. Ko bi se ne spreobrnili, zagrozilo jim je celo hudo. Prav, ta pot bi bila terdovratnikom najboljše zdravilo. — Poleg že omenjenih nem. napisov imamo pa v Kobaridu, kakor tudi po vseh trgih slovenskih, posebno primorskih, še druge napise, ki tudi zbadajo domoljubno oko. Ti napisi so: K. k. Tabak und Stempel Sub Verlag, Karfreit; Verkauf v. k. k. Briefmarken; K. k. Post-Amt. Komu so namenjeni pa ti napisi? Gotovo v prvi vrsti Kobaridcem iu okoličanom. Ti so pa trdi Slovenci, nemškega jezika ne znajo, torej tudi ne vedo, kaj oni napisi pomenijo. Kolikokrat se dogodi, da priprosto možak stopi s prazno pipo v roci v prodajalnico c. k. poštnih mark, ali celo v poštno hišo in praša po tobaku. Kdo bi zameril revčecu? Orel nad vrati ga je zapeljal, nemškega napisa pa ne pozna. Sramuje se res možak, a vendar molči, se ne huduje. Naše ljudstvo je preveč udano avstrijski hiši, da bi se upalo le ziniti o napisih, ki stojijo pod varstvom dvoglavega orla avstrijskega in ki so zastraženi s k. k. Cemu so nemški napisi nad vašimi vrati? Narod jih ne ume. „Dajte cesarju, kar je cesarjevega in narodu, kar je narodovega“, velja tudi tukaj. Može, saj vi držite nekaj na narodni ponos, popravite toraj, koga bi se bali? To bo služilo vam v čast, vsem Kobaridcem pa v ponos. — Če je tudi res, da vam dotična oblastnija ukaže, da mora biti nemški napis, naj bo, če tudi ga ni treba, a s tem ni rečeno, da ne sme biti poleg tudi slovenski. V tem so naši Italijani veliko, veliko na boljšem. Poslujemo jih. Le malo poguma, le malo požrtvovalnosti — pa je.

Še nekaj mi je na srci. Na poštnih vratih je prilepljenih več ukazov c. k. poštné direkcije pod naslovi: Kundmachung, Avis itd. Za božjo voljo, čemu so pa ti? Morda se za jednega tuja, ki jedenkrat v teku jednega leta potrebuje pošto slučajno pri nas. Ne! Te Kundmachunge in Avisi namenjeni so domačemu ljudstvu, kateremu sta oba jezika tuja jezika. Ali se tako spoštuje naš jezik? Slovenski groš plača tudi 5 kr. Če misli sl. c. k. poštna direkcija še vedno pošiljati naznanila samo v nemškem in italijanskem jeziku, kakor dozdaj, prosili bi jo vljudno, naj nam poskrbi tolmača, da nam v domači besedi pové, kaj nam slavna ista naznanja.

Naj bi te vrstice koristile narodu pri nas iu drugod!

Politični pregled.

Državni zbor se je v ponedeljek pričel. Finančni minister Dunajevski je podal zbornici proračun za leto 1882. Stroškov bode 470 milijonov, dohodkov pa 433 milijonov, toraj znaša primanjkljaj 47 milijonov, ki pa se bo zmanjšal po vladinih predlogah na 10 milijonov, toraj bo zajém drugo leto le majhen v primeri s poprejšnjimi leti. — Minister Taaffe je naznanil, da mu je cesar naročil sestaviti komisijo iz čisto samosvojnih mož, ki naj se posvetuje o tem, kako bi se politična uprava (samosvojno gospodarstvo) napravila po deželah. Živahni „dobro“ klici so pozdravili to naznanilo. — Pravosodja minister Pražak je podal zbornici novo kazensko postavo v pretres, trgovinski minister pa kupčijsko pogodbo s Srbijo.

Nj. cesarsko Veličanstvo je dovolilo deželnemu namestniku pl. Rodiču po njegovi lastni prošnji, iti v vrlo zasluženi pokoj. Pismo cesarjevo je posebno častno za Rodiča, in povdarja, da je več ko 60 let marljivo in zvesto služil cesarju ter bil pravi mož na svojem težavnem mestu v Dalmaciji. Na njegovo mesto je Jovanovič imenovan za deželnega namestnika v Dalmaciji.

Krivošijanci so bar. Rodiču naznanili, da se ne podvržejo novačenju. Vsled tega se obsedejo neki kraji. Cesta, ki pelje v Črnogro, je zaprta. Med Krivošijanci se zbirajo drubali, ki so zažgale tudi ljudsko novo šolo v Grbacu. Novi nam. Jovanovič pojde takoj iz Zadra v Kotor. Grof Kálnoky postane skoro gotovo naš zunanji minister.

Vlada je imenovala za gosposko zbornico 14 novih udov. Med njimi so tudi Rihard grof Belcredi, fcm. bar. Rodič in fcm. France bar. Filipovič. Novi udje menda ne spadajo odločno k nobeni stranki.

Nemški nacionalci se niso združili v nemško-nacionalnem klubu; hočejo se tedaj vabiti po novem imenu v „nemško-avstrijski klub“. Novo ime za iste osebe!

O grofu Coroniniju, ki se je vsedel v sredo na sedež pok. Maunsfelda, se še ne vé, kam jo bo potegnil.

Tist vitez Schönerer, ki dela med vsemi nemškimi nacionalci največo propagando za veliko Nemčijo, je s svojimi dopisi tudi v „Breslauer-Zeitung“ črnil Taaffejevo vladno in celo osebo Skrejšovskega, glavnega urednika „Tribüne“ dunajske. Ta urednik je pa tožil „Br. Z.“; klicala je dopisnika, naj dokaže trditve; ta pa je molčal in še prosil, da naj ga ne ovadi imenovani list. In ta bojazljivec, ta vitez viteški ni bil drugi kakor sam ropotač Schönerer. Taki možje so nemški nacionalci, in ta dogodek je vreden tudi našega spomina!

Nemški drž. zbor se je odprl včeraj v Berlinu. Bismark je prebral cesarsko pismo. V tem naznanilu (Botschaft) cesarskem povdarja nemški cesar, da ni bilo še nikoli toliko zanesljivih garancij o evropskem miru, kot sedaj. Shod našega cesarja s cesarjem Viljemom in Viljema s carjem v Gdanskem sta ne samo osebno, ampak politično pomenljiva, ker prijaznost vseh treh cesarjev se naslanja na vzajemno zaupnost! Tako pravi nemški cesar.

O Bismarku so govorili, da se hoče umakniti; resnice pa ni bilo na tem prav nič. Te dni je bil dolgo pri nemškem cesarju, in kakor se sliši, dobil je pooblastilo, da se bo pogajal z katoliško-liberalno večino novega drž. zbora za novo ministerstvo. Pruski judje se bojé, da bi se ne začel Bismark preugodno pogajati z Vatikanom. Videli bi že zdaj radi, da bi nemški kronprince kmalu nastopil in vrgel Bismarka, ki je začel vendar odločno postopati proti premočni judovski zvezi.

Turčija je protestirala proti vpeljavi provizornega avstrijskega brambenega zakona v Bosni in Hercegovini, ker se z njim, kakor pravi, poseza v suverenske pravice Nj. vel. sultana.

Največi dogodek tega tedna je, da je Gambetta na Francoskem postal predsednik novega ministerstva, katero si je po svoji volji sam sestavil. Veliko se govori o zmožnostih bivšega diktatorja, in zagotavljajo, da njegovo ministerstvo pomenja še trdnejši mir evropski, nego se je doslej upalo. Trib. dunajska n. pr. pravi, da odslej se Bismarku ni bati naglega maščevanja od Francije, in da ravno vsled tega avstrijsko-nemška zveza ni toliko ali bistveno več potrebna. Ko bi bilo to res, in bi Avstrija to tudi sprevidela, potem bi se morda naša država vendar bolj oklenila pravega prijatelja v Rusiji.

Zarad Gambette je odstopilo nekaj francoskih velikih poslanikov.

Italija oficijozna si prizadeva slabe vtise iz izjav ogerske delegacije prekriti in ljudstvo spodbuditi, da naj veruje v dobičke, ki bi neki izhajali iz potovanja ital. kralja na Dunaj, in da kralja v Rimu slovesno sprejme, kakor ga je tudi v resnici sprejelo. Kljub temu pa ital. vojni minister terja vedno večje zneske za trdnjave proti avstr. meji. To so zvezlo!

Domače stvari.

Čitalnična podružnica v Gorici priredi besedo, v nedeljo 20. nov. ob 7. uri zvečer v dvorani pri „Zlati zvezdi“ na starem trgu. Program: 1. Petje. 2. Deklamacija „Povodni mož“. 3. Petje. 4. Glediščna igra „Ni ljubosumen“. 5. Petje. 6. Srečkanje z dvema dobitkoma. (Ena številka, ki se vdohé pri vходу, stane 20 soldov.) 7. Petje. Po besedi ples. (Vsak plesalec plača 50 soldov.) Vstop je dovoljen društveni-kom čitalnice, podružnice in vabljenim rodoljubom. Vstop brez vabila ni dovoljen.

G. vitez Schneid, ki se zdravi v Gorici, se letos ne bo udeleževal državnozbornih sej. Odleglo pa mu je že nekoliko, in upati je, da bo naše milo podnebje dobrodejno vplivalo na visokega in ljubega nam gosta. Iz srca mu slovenski svet želi, da se kmalu okrepeča našemu narodu v srečo.

Grofinja Chambord, nadvojvodinja Marija

Terezija, se je že povrnila prezimovat v Gorico, kakor prejšnja leta.

„Slovenski Narod“ je zaradi nekoliko dopisov iz Ljubljane naš list že trikrat pozdravil v obliki, v kakršnem slogu mu mi nikakor, nočemo odzdravljati. Kakó smo ga prvokrat zavrnil, je že znano; drugikrat smo molčali. Na tretji pozdrav mu pa čestitamo, da zna tako lepo po glavi biti — sam sebe! „Sl. N.“ je namreč iz Trsta prinašal več dopisov, ki so razpravljali isto stvar, zaradi katere je moralo tudi uredništvo našega lista odločno postaviti se na noge. Mi smo stvar pojasnili takó, da nas niso mogli nasprotniki pobiti niti z enim argumentom, in so imeli konečno samo še — osebne napade. Po takem nismo imeli mi nikakor „grozne smole“, kakor hoče „Sl. N.“ svetu razglasiti, in ko bi jo bili imeli, imel bi jo „Sl. N.“ v isti in še več meri, ker so zavračali njegovi dopisi iz Trsta, in ker je tudi njegovo uredništvo v soglasju s „Sočo“ pobijalo eno in — isto stvar. Ljubljanskim dopisom smo pa mi dali prostor, ker so v trezni obliki pretresovali stvari za pro in contra. Takó mislimo mi, takó so mislili tudi drugi, ki so nam svojo sodbo razdeli o teh dopisih; in mi menimo, da utegnejo slov. listi zadovoljni biti, ako ne bodo dobivali dopisov, stviri manj primernih, nego so bili imenovani.

S „Slov. Narodom“ se mi nismo nikdar pravedli; še podpirali smo ga, kakor se spodobi onim, ki delajo za en in isti narod. Ta kolegijalna lastnost pa nas vendar ne bo zadrževala, da bi mi ne hodili samostojno na svojo roko, kjer bomo videli, da spravljajo predsodki ali zmote naše kolege na napačne poti.

Tržaška trgovinska zbornica napravi javno šolo za risanje s 3 razredi v 4 oddelkih. Podučevanje bo seveda — v laškem jeziku.

G. France Kos, sedaj suplent na goriški gimnaziji, navdušen Slovenec, bil je te dni promoviran na dunajskem vseučilišču za doktorja filozofije.

† France Andrejka, vladni svetovalec, direktor c. kr. državnega knjigovodstva v pokoju, umrl je 77 let star. Služil je cesarja 40 let. Kakor poroča „Ed.“, bil je zgled, da je tudi uradniku mogoče in dostojno biti zvest sin domovini. Bil je čist rodoljub, in najrajši je zahajal med Slovence. Bodi mu časten spomin!

Popotnega kmetijskega učitelja je dobila z veliko težavo vendar tudi Kranjska. Ministerstvo želi, da se služba oddá že letos pod pogoji, kakor enaka služba za Goriško in Istro.

Učiteljske preskušnje v Kopru so se končale 12. t. m. Oglasilo se je bilo 28 kandidatov in kandidatinj za ljudske šole. Spričevalo št. II jih je dobilo 9, št. III 16 in preskušnje niso prestali 3. Za ital. jezik je potrjenih 15, za slov. in nemški 3, za ital. in slov. 1, za ital. in nemški 2, za hrvaški 1, za hrv. in nem. 1. — Poleg teh je dobila že izprašana učiteljica spričevalo tudi za slovenščino. — Če pomislimo, da se Istra vedno bolj italijanči, da Hrvatje uimajo nič domačih šol, in da se jim postavljajo povsod samo ital. šole, ital. učitelji — je pač žalostno, da se v Kopru sposobi tako malo učiteljev za slovanske šole v Istri. Italijani in vlada se potem kaj radi izgovarjajo, češ, da morajo ital. učitelje nastavljati, ker pomanjkuje slovenskih učiteljev. Enako delajo z duhovni in v malem semenišči, ktero se je zdaj osnovalo v Istri samo Italijanom v prid in Hrvatom na škodo! Uboga Istra!

Nemški Schulverein deli, kakor se poroča „Slov. Gospodarju“, knjige in denarjev na slovenskem Koroškem, da bi Slovence hitreje ponemčil. Za šole v Podkloštru je poslal kopico nemških knjig, g. Simonu pa, bivšemu učitelju v Podkloštru, 50 gl. nemške „Ehrengabe“ ali po slovenski „Judeževih grošev.“ Iz Pobreža poleg Ptujja poroča v „Sl. Nar.“ g. Franc Strucelj, občinski predstojnik, da pošiljajo schulvereinci županom posebno polo, da bi se na njo podpisavali kot udje schulvereinu. Takó berači Schulverein denar za ponemčevanje tudi pri slovenskih kmetih, to pa samo zato, da bi Nemci potem trobili po svetu, da nemščino želé slovenski kmetje, da je torej slovenska zemlja že nemška. Imenovani predstojnik prosi občinske predstojnike, da taka pisma, katera od schulvereina dobé, naravnost vržejo tje, kjer jim je primeren prostor odkazan. Takó naj se zgodi povsod!

„Slovanskega almanaha“ II. letnik bil je, kakor g. D-o obširneje poroča v „Sl. N.“, lani meseca julija v 1500 eksemplarih pod pečat in prepoved dejan, in sicer zaradi spisa v maloruskem jeziku. Vse opravičbe niso nič pomagale, in izdajatelj, g. Radivoj Poznik, ki se nikdar v politiko mešal ni, je bil zaradi tega hudo kaznovan. Ta neumorno in vestno delujoči Slovenec (po svojem poslu inženir) ni vsled tega imel celo leto nobene službe, in je užival samo mesečno alimentacijo, in je bil poleg tega za kaznen z Dunaja premeščen v Krems v Dolnji Avstriji. P. n. naročnikom, ki so naročnino užé plačali, povrne izi dajatelj g. Radivoj Poznik vse do zadnjega vinarja, kakor hitro se mu zaceli nesrečna izguba vsled

konfiskacije. Izguba, ki jo mora trpeti ta rodoljub, je pa še večja, ker je zlasti slovanska mladina izgubila v pokopanem almanahu imeniten pomoček, po katerem se je seznanjevala s slovanskimi jeziki in z duhom, ki jo je spodbujal za vzajemno mišljenje. Takó se srečna podjetja Slovanom podirajo, in akti o enoletni pravdi v tej zadevi bodo na to stran tudi dobra priča.

Trojna božja pot s svetimi stopnicami na Kranjskem. Vredil Anton Žlogar, duhoven ljublj. škofije. — To delce ponatisneno iz „Zg. Danice“ je prišlo posebe na svetlo in se dobiva v založbi katoliške bukvarne v Ljubljani. V predgovoru se priporoča, da bi tudi po drugih krajih slovenskih zgodovinske črtice o božjih potih zbirali in tako cerkveno povestnico na Slovenskem pomnoževali.

Razne vesti.

Črna Gora je dobila letos prvo realno gimnazijo. „G. Črnogorca“ prinaša o odprtju daljši sestavek in pravi med drugim: „Kakor je znano, do danes Črna Gora ni imela nijednega srednješolskega zavoda. Obstajalo je samo nekaj začetnih šol kakor v Cetinji, takó v ostalih večih mestih, kjer imajo moči in prilike za tako začetnice. Iz njih je prihajala mladež, po možnosti z najpotrebnejšim elementarnim znanjem. Mi pa ne živimo več v stari patriarhalni Črni Gori. Stopivši v vzajemnost z drugimi državami evropskimi, smo na jeden mah vskočili v jedno novo stanje, v katerem se rodé potrebe, katerih nismo poprej poznali. Novi položaj naš zahteva učenih ljudij veliko več, nego jih ima naša zemlja na razpoloženi. Stranci (tujci) so „preskupi“ povsod, gotovo pa v Črni Gori; in ako tudi znano, da brez njih še dolgo biti ne moremo, treba je skrbeti, da jih bomo s časom malo po malem manj potrebovali. To je jedna najživejših praktičnih potreb naše države, kterej hoče v veliki meri priskočiti (pripomoči) naša gimnazija.

Ta glas črnogorski pravi dalje, da odslej bodo laže hodili Črnogorci tudi na vseučilišča drugih držav, in zatorej upa, da se bo realna ta prva gimnazija tudi osnovala po zgledu boljših šol evropskih. Razvidi se, v kakem stanju je bila dozdej Črna Gora; vendar je srečna, ker bo tuje jezike učila le toliko, kolikor je zares potreba!

Gospodarstvo.

O lovu.

Ker je ravno čas lova, naj mi bode dovoljeno par besedic o tem velevažnem poslu izgovoriti. Kako prijetna zabava je lov na divje živali, bodisi tičev ali čveteronožnic je mogoče le onemu dovedočiti, ki je imel že priliko na plaho žival svojo dvocežno kameriti in občutke, ki lovca obdajajo, ko vidi pred nogami ležati nedolžno žival, padlo po njegovi krvoločni roki, zamore le on doumeti. Za to tudi lovci po tej zabavi ne verjetno hrepene! Najse častiti bralec le malo dui družu s kakem lovcem, in če mu tega slučaj ne privoščiti, naj izvoli prebrati sestavek, v katerem lovec popisuje svojo lovsko srečo, nehoté bode z njimi istočuten. Lov je res mnogim, celo najodličnim osobam zabava, da ne rečem največja zabava. In čemu bi ne bil? — Saj si človek na lovu vadi vse svoje čute in pospešuje zdravje. Lovci diha čist zrak, in boljše diši lovcu pečena pastirska repa, kot salonski gospici pečena goska ali kdo ve kake sladkarje. Lov je tudi občna korist, kajti mnoge živali spravi lovec na svojo mizo, ki posestnikom neznosno škodujejo. Kako se kmet veselo zasmeye videč lovca sč zajcem v roci: „Vrag te vzemi, ne boš mi več škode delal ne,“ vsklikne veselo, in rad se gosposkemu lovcu ponudi, da mu škodljivca na določeno mesto nese; (saj vé, da si gotovo prisluzi tudi par beličev).

Lov je pa le ob svojem času dovoljen in to radi vzrokov, katerih mi tukaj ni treba navajati. Ali je pa prav, da je lov ob svojem času na vsako divje žival dopuščen? Na to vprašanje želim, odgovoriti nekoliko.

Mnoge, da skoraj neštevilne so živali, katere človeku ne prinašajo nikakega dobička, ali vsaj veliko več škodijo nego koristijo. In te naj bi čestiti lovci streljali ob poljubnem času, pozimi in poleti, — ponoči in podnevi, da jih čim preje iztrebijo z zemeljskega površja.

Preskromen mi je prostor in pre slabotno pero, da bi popisoval koristi in škodo posamičnih živali ter presojeval, katero bi trebalo iztrebiti in ktero pomnoževati. Saj so to nalogo rešili že večji možaki ter nam o tem predmetu napisali obširne knjige. Vzemi-mo za vzgled le jedno najbolj poznato žival, „zajca“. Škode, katero nam ta sovražni glodalec dela, ni tako lahko ceniti, in to pozimi, kakor poleti, pomladi in jeseni. Kako se ubogi kmet srđi, ko vglada pregledano sadno drevesce, katero je komaj pred letom cepil, vedoč, da če ne za večno, saj za več let zastonj pričakuje sadu. Kako so te nestrpljive živali še le opasne (nevarne) drevesnicam in mladim vinogradom! Govoril sem s kmetom, ki so mu zajci na stotine mladih trt in v drevesnici dreves „prestrigli.“ Kako je on rotl v svojem obupu zajce in lovce, misli si,

zemljan, ki te je enaka osoda došla. In kdo bi mu zameril, če pomislimo koliko truda in stroškov stane trta, kakor sadno drevo, predno jame saj nekoliko povračati, od vseh strani tlačnemu kmetu.

Premnogo naredé zajci škode na žitu, zelji in drugih rastlinah. Dobički pa, katere ona žival donaja, so tako skromni, da jih nikakor ne moremo v poštev jemati. Gotovo ne povrne najemščina lova obični storjene škode. Pri nas dobiva občina 2 gl. 50 kr. skupne najemščine za lov. Te je res taktična ekonomija. — Jaz mislim, da še tega ni vredno plačati, in občina bi si gotovo več pridobila, da bi brez plačno na lov pustila, kdor koli ima v to čas in veselje. Pa pustimo lokalne razmere in krenimo k občinim.

Gospodke mize bi tudi lahko prezirale divjačino, katere jih že tako mnogo stane, in kmetovalec lovčcem te slasti gotovo ne privošči, zato, ker premalo živali uničujejo. — Na lov takih škodljiv živali naj bi vsaka vlada posebno pozornost obrnila, da se čim prej popolnoma zatré, ter tako onemu, ki je državi najtrša podpora, zavarujejo poljski pridelki in mu pomagajo do boljšega blagostanja. Mislim, da človek zdravega uma, ki se zanima za občne interese, ne bode ugovarjal vničevanju divjačine.

Oglasil se bode kdo: „Med divjačino spadajo tudi tiči; kaj pa s temi?“ Častiti bralec, to vprašanje je nam prej ko ne važnejše, nego, kakó deliti gnjilo turško carstvo v Evropi. Saj poslednje bode tako premnogim lase pobelilo.

Ni mi treba poudarjati, da so tiči naši največji dobrotniki, največji branitelji mrčesov našim poljskim pridelkom. Z vničevanjem tičev vničujemo našega ubozega kmeta, ker njegova polja, travnike, vinograde in gozde napadajo tisočeri sovražniki, proti katerim imajo le premili naši tiči ostro svoje orožje. Brez njih ne more biti varno kmetovsko imetje. Ni jih rok, ki bi nadomeščale tičev kljune. Milijone jajčic, gosenic in vsakovrstnih mrčesov, ki bi vničili pridelke celih dežel, smelje in prekuha tičji želodec. Nemogoče je ceniti dobrot, katere nam dajejo koristni tiči.

Kdo pa skrbi za te delavce, ki delajo brez plačila? — Premnogo skrbi naša visoka vlada za varstvo tičev. Ona prepové tičji lov ob določenem času, opominja s svojimi ukazi županstva in učitelje, naj skrbé, da se ne pobirajo jatca in ne jemljejo mladitci. Švest sem si tudi, da posebno poslednji vstrajno izvršujejo svojo nalogo, dobro poznajoč preveliko korist tičev. Za to smem tudi iz lastnega prepričanja reči, da imajo otroci večinoma že večje usmiljenje do nedolžnih živalic, nego odrasli ljudje. Ali je kaka županija kaj storila, v tej stvari mi ni znano, vse kakor so pa redke, kakor bele vrane.

Ako hočemo popolnoma zavarovati tičji rod, treba da županstva in druge oblasti ravno tako pozornost obračajo na „tičarje“ kakor na roparje in morilce. Drugi so brez srca in ljubezni do ljudij, prvi do živali. Znano nam je, da se število tičev leto za letom zmanjšuje. Gozdi, travniki in planine so prazni tičjega petja. Še bolj pa mestne okolice. Samo tu pa tam zapazimo našega sitnega vrabca, ki nerad pride tičarjem na limanice. In če pojde tako dalje, v malih letih izumrl bode tičji rod popolnoma kljub postavam in trudu dotičnikov.

Kje pa vendar ginejo tiči, dase leto za letom v primeri z ljudmi obratno množé? Tam v blazeni Italiji je njihova gomila. Tam polove večino naših selivnih tic, ki si iščejo toplejše zime. Tam, kjer je zemlja napojena s krvjo milijonov pradedov naših, so limanice krvočnega tičarja italijana, nastavljene našim tictam. Te sirotice, naše največe dobrotnice, mu služijo v tečno hrano in le redke, leto za letom menj se jih vrne na poletje v naše kraje. Mnogo pa je tudi domačih, neselivnih tic. Te bi toraj bile rešene pagina. A temu ni tako. Imamo ttdi tukaj tičarje Italijane, katerim je ravno jeseni in pozimi, po vladnem zakonu dovoljen lov. In ti stegajo svoje krvočne limanice po neselivnih ticah. Le pojdi, dragi bralec, po primorskih mestih: Trstu, Kopru, Izoli, Piranu itd., in videl bodeš cele „grešte“ na nitih obešenih sen in drugih tičev. Ne bode ti zadovoljen Italijan, če nima s tiči obložene polente. Tužnim srcem sem več let opazoval take žalostne prizore. V srce so se mi smilile uboge tice in ž njimi naš kmetovalec, ki mora vedno največ prestrpeti in vendar vse živiti. Za to sem sklenil že takrat ob primernem času besedico izgovoriti, da bi le ne padla na skalo.

Sodil bode mnogo kdo, da sem zaklet sovražnik Italijanom, ker le njim to neusmiljenost pripisujem; a nikakor ni lako. Jaz govorim iz lastnega prepričanja, da le redki tičarji so Slovenci, ker njim po kmetih ne ostaja časa niti niso v to rojeni, da bi tiče lovili. Po mestih bivajoči ljudje pa imajo drug posel, in če bi bil Slovenec tako bogat, da bi le zabave iskal, ne bode si izbral limanic. Italijan pa, bodi si star ali mlad, strastno seže po limanicah in po tičku, ki je v kletki z nalogo, da svoje sobrate — v sužnost — v klavnico izvabi, ter hiti, ako mu je le mogoče na lov. To zapazi vsak seljan, ki biva blizu mesta, od koder hodi mestna gospoda dihat prijesniti zrak na deželo.

Tukaj toraj tiči vzrok, zakaj se leto za letom zmanjšuje število tičev. Tu naj bi slavna vlada storila

potrebne korake in naj bi, če ne za vselej, saj za 20 let popolnoma zabranila tičji lov. Strogo naj bi se kaznoval vsak ki bi se drznil tiče loviti ali streljati javno ali skrivaj prodajati. Enako bi se morala naša sl. vlada, katere vedno kaže, da jej je mar za povzdigo kmetijstva in zboljšanja blagostanja svojih podložnih, nemudoma dogovoriti z drugimi vladarni, da bi tudi one v enakem zmislu pastopale, ker le takó nam je mogoče obstanek, sicer nam žuga propad v tej zadevi; kajti kakor se bade manjšalo število tičev, tako se bode množilo število mrčesov, in s ticanmi bodo šli h koncu tudi pridelki našega ubozega kmeta.

V Vatovljah, 10 okt. 1881.

B...k.

Javna zahvala.

Podpisani se visokemu deželnemu zboru najponižneje zahvaljuje za trétno uživanje podpore, katero mu je visoko — isti, ob času njegovih študij na kr. gozdnarskem učilišču v Hrvatski vsako leto blagovoljno podeljeval.

Ponavljajoč svojo ponižno zahvalo, obetuje podpisani po močnostih s svojim znanjem deželi koristiti, ter se imenuje

visokemu deželnemu zboru najpokornejši
JUST BELJA,
izšolani ekonom in gozd. kandidat.

„Sv. Križ, 14. nov. 1881.

Podpisana javlam s tem prisrčno zahvalo za blago sočutje v bolezní, kakor o smrti pok. moža Antona. Osobito izrekam zahvalo gg. uradnikom, veterinarom, čestnim udom in vsem občinarjem, ki so pripomogli k slovesnem pogrebu ter mi tako lajšali tužno srce. Bog plati vsem!

MARIJA FON, vdova
z žalujočo družino.

V Tominu, 14. nov. 1881.

ozdravlja pismeno specijaln
zdravnik **dr. Killisch**
v Draždaníh (Dresden, Sachsen)
Za velike vspehe (8000)
velike medalje znanst. društ.
v Parizu.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprošto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratnejše želodčne boleti. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrik in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper srcopok ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omejenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnah na svetu; za naročbe in pošiljave pa edino v lekarnici Cristofoletti v Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti.
Ena steklenica stane 30 novcev.

228/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), vstanovljene po grofu Thurnu, v Gorici naznanja, da bode dne 5. decembra 1881 začela javna dražba (kant) nerešenih zastav III. četrt leta 1880 t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca julija avgusta in septembra 1880.

Ravnatelj: Lovisoni.

GLASOVIRJI!

Glasovirji, že rabljeni:

od Schott-a po 180 do 230 gold.
od Riedl-a po 250 do 300 „
2 Boesendorfer-jeva po 450 „

Cisto novi:

Kutschera, 1. vrste 430 glđ.
Mayer, 1. vrste 450 „

Pri

g. F. Dragatin-u, v Gorici,
via Morelli št. 12.

Glavni dobitek ev.
400.000 mark
ali
500.000 lir
v zlatu.

Naznanilo
sreče.

Dobitki
garantuje
država.

Vabilo k udeležitvi dobitnih šans ob velikem izrečkanju dobitkov, garantovanih od hamburške države, in se mora dobiti

mark 9 milijonov in 100.000.

V teh ugodnih srečkanjih, ki obsegajo po pregledu, samo 100.000 lozov, pridejo na vrsto ti-le dobitki:

Glavni dobitek ev. 400.000 drž. mark.

1 dobit. à mark 250.000	55 dobitkov à mark 5000
1 dobit. à mark 150.000	5 dobitkov à mark 4000
1 dobit. à mark 100.000	109 dobitkov à mark 3000
1 dobit. à mark 60.000	212 dobitkov à mark 2000
1 dobit. à mark 50.000	10 dobitkov à mark 1500
2 dobit. à mark 40.000	2 dobitkov à mark 1200
3 dobit. à mark 30.000	533 dobitkov à mark 1000
1 dobit. à mark 25.000	1074 dobitkov à mark 500
4 dobit. à mark 20.000	100 dobitkov à mark 300
7 dobit. à mark 15.000	49 dobitkov à mark 250
1 dobit. à mark 12.000	60 dobitkov à mark 200
23 dobit. à mark 10.000	100 dobitkov à mark 150
3 dobit. à mark 8.000	2915 dobitkov à mark 138
3 dobit. à mark 6.000	itd. itd. v vsem 50.800 dobitk., ki izidejo v 7 delih v nekoliko mesecih.

Prvo izrečkanje je uradno odločeno in cel izvirni loz stane samo gold. 3.50 pol „ „ „ „ „ 1.75 četrt „ „ „ „ „ .88

in jaz razpošiljam te „države“ garantovane loze (na promese) tudi v naj daljnjeje kraje proti vpošiljavi v gotovini, najprikladnejše v frankovanih pismih. Vsak udeleženec dobi od mene zastoj z izvirnim lozom tudi izvirni pregled, preskrbljen s pečatom državnim in neposredno po izrečkanju uradno razkazalo, in ni treba za to prašati.

Izplačba in pošiljatev dobljenih zneskov

iz vršuje naravnost in naglo udeležencem in v največji tajnosti. Vsakotero prašanje naj se napravi po pošti ali s frankovanim pismom.

Oni, ki se hočejo udeležiti sreče, naj se za to pot oglase

do 21. novembra t. l.

ker je čas izrečkanja blizu, v popolnem zaupanji pod naslovom:

Samuel Heckscher senr.,
Bank- & Wechselhaus, Hamburg.

NAJBOLJA IN NAJCENEJA

OBLEKA ZA GOSPODE,

dečke in otroke, suknje za gospé,
waterproof in zimski plašči (dolmani)

dobivajo se zmerom v največem izboru

pri

IG. STEINER-JI V GORICI
polec škofijske palače.

Ondi tudi vseh vrst obleka za p. n. duhovščino, raznovrstne naprave, kakor plašči za dež, katerih voda ne premoči, najboljši izdelek, gomaše, popotni kožuhi, lovske suknje, mufi za dame, popotne kape itd.

Naročbe se po meri takoj in elegantno izvršujejo.

Muštri franko, kdor jih želi.

JAKO VAŽNO

vsakteremu za oči.

Prava dr. White-jeva voda za oči od Traugott Ehrhardt-a v Grossbreitenbach-u v Turingiji (Thüringea) slovi uže od leta 1822 po celem sve.u.

Dobiva se steklenica po 1 gl. v Trstu v lekarni „Carlo Zanetti“ Via nuova 27 in v Gorici tudi v Cristofoletti-jevi lekarni na Trauniku.

Zahteva pa naj se izrekoma samo dr. Whitejeva voda za oči od Traug. Ehrhardta. Nobena druga.

Odklonki iz pisem: Gospodu Tr. Ehrhardt-u. Ker Vaša prava dr. Whitejeva voda za oči toliko ugaja naši družini in našim znancem, prosim (sledí narčb.). Aschersleben, d. 21/10. 30. Männache. Dalje: Ker me je Vaša prava dr. White-jeva voda za oči ozdravila pred 5 leti. (sledí narč.) Bülbsbach, d. 6/10 80. Jos. Limbach.